

**PRISMA
WOORDENBOEK**

Nederlands Duits

Bewerking: dr. K.B. Zaich en redactie Prisma

prisma

Uitgeverij Unieboek | Het Spectrum bv, Houten

Prisma woordenboek Nederlands-Duits

Bewerking: dr. K.B. Zaich en redactie Prisma

Oorspronkelijke auteur: drs. G.A.M.M. van der Linden

Auteurs van de *Basisgrammatica Duits*: A. Krijgsman en J. Zonnenberg

Typografie: Underware, Den Haag

Lettertypes: Zeitung & Dolly

Omslagontwerp: Raak Grafisch Ontwerp, Utrecht

ISBN 978 90 003 5854 0

51 18

ISBN 978 90 003 6306 3 FLUO-editie

718

NUR 627

www.prisma.nl

www.prismawoordenboeken.be

www.unieboekspectrum.nl

© Uitgeverij Unieboek | Het Spectrum bv, Houten - Antwerpen

Prisma maakt deel uit van Uitgeverij Unieboek | Het Spectrum bv

Postbus 97

3990 DB Houten

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen, on- of offline, of op enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikel 16 Auteurswet 1912, juncto het Besluit van 20 juni 1974, Stb. 351, zoals gewijzigd bij het Besluit van 23 augustus 1985, Stb. 471 en artikel 17 Auteurswet 1912, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoedingen te voldoen aan de Stichting Reprorecht (Postbus 3060, 2130 KB, Hoofddorp).

Voor het overnemen van gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken dient men zich tot de uitgever te wenden.

Ondanks de aan de samenstelling van de tekst bestede zorg kan noch de redactie noch de uitgever aansprakelijkheid aanvaarden voor eventuele schade die zou kunnen voortvloeien uit enige fout die in deze uitgave zou kunnen voorkomen.

Opneming van een woord in dit woordenboek prejudicieert niet ten aanzien van het al of niet bestaan van merkenrechten op dat woord. De uitgever heeft er naar gestreefd alle merknamen die in de Prisma woordenboeken voorkomen te voorzien van een handelsmerksymbool (*).

Over Prisma woordenboeken

De Prisma's zijn al jaren **de meest gekochte en gebruikte woordenboeken** op scholen en daarbuiten. Ze hebben een uitstekende reputatie onder docenten, die deze woordenboeken al ruim een halve eeuw aanbevelen.

In geen ander pocketwoordenboek vind je zo veel **betrouwbare informatie**. De inhoud is samengesteld en gecontroleerd door ervaren lexicografen en vertalers. In alle Prisma's wordt de **officiële spelling** toegepast, volgens de regels van de Nederlandse Taalunie.

Dit Prisma woordenboek biedt **meer informatie** dan welk ander pocketwoordenboek ook: het bevat tienduizenden trefwoorden en duizenden voorbeeldzinnen: alles wat je als leerling op de middelbare scholier nodig hebt. De Prisma pockets worden voortdurend bijgewerkt en elke nieuwe druk bevat de meest **actuele updates**.

Deze pocket is erg **helder en gebruiksvriendelijk** door de overzichtelijke indeling van betekenissen, voorbeeldzinnen en idiomen. De extra kleur en de letterliniaal zijn belangrijke hulpmiddelen waarmee je snel vindt wat je zoekt.

Heb je vragen of opmerkingen? Mail deze dan naar info@prisma.nl. Alvast hartelijke dank!

de Prisma redactie

Inhoud

- 6 Gebruiksaanwijzing
- 9 Bijzondere tekens
- 10 Afkortingen
- 11 Voorbeeldpagina
- 13 Het woordenboek (A-Z)
- 611 Basisgrammatica
- 656 Lijst van onregelmatige meervouden
- 657 Lijst van sterke werkwoorden

Gebruiksaanwijzing

Tip: Geen zin om te lezen? Bekijk dan de zes **korte filmpjes** met uitleg op *YouTube* (zoek op 'Prisma woordenboekentrainer').

In woordenboeken vind je informatie onder *trefwoorden*, die alfabetisch gerangschikt zijn, van A tot Z. Een trefwoord is **vet** gedrukt en erachter volgt alle informatie over dat woord, zoals grammatica, betekenis en hoe je het in een zin kunt gebruiken.

Achter in een woordenboek staat vaak nog extra informatie, bijvoorbeeld over onregelmatige werkwoorden of andere grammaticale onderwerpen.

Alfabetische zoekhulpjes

Op de achterkant van dit woordenboek vind je de *letterliniaal*: het hele alfabet van boven naar onder. De letters sluiten aan bij de zijkant: daar zie je aangegeven welke bladzijden beginnen met die letter van het alfabet.

In de kantlijn van elke pagina staan in een **blauw** blokje de eerste twee letters van het eerste (links) en laatste (rechts) woord op die pagina. Zo kun je snel door de pagina's bladeren. Bovenaan elke pagina staan het eerste en laatste trefwoord van die pagina vermeld.

Trefwoorden

Alle trefwoorden drukken we vet. Varianten erop en verwijzingen ernaar ook. In een woordenboek vind je alleen de basisvorm, niet de verbogen of vervoegde vormen. Dus **kip**, **gaar** en **bakken** zijn wel trefwoorden, maar *kippetje*, *gare* en *bakte* niet. Alleen van onregelmatige werkwoorden geven we ook de vervoegingen als trefwoord (**sleet** → **slijten**).

Klemtoon en uitspraak

Waar nodig geven we de klemtoon aan door de beklemtoonde kljnkers te onderstrepen.

Tussen aanhalingstekens ("...") geven we aan hoe een trefwoord (of een deel daarvan) wordt uitgesproken. Daarvoor gebruiken we het gewone alfabet, met een paar verfijningen:

- ə klinkt als de e in *koken* en *eigenlijk*
- ɪ klinkt als de ee in *beer* (niet de ee in *been*)
- G klinkt als de g in het Engelse *goal*
- N klinkt als de nasale n in het Franse *trance*
- R klinkt als de r in het Engelse *computer*

Een aantal woorden kun je op meerdere manieren uitspreken. **Rap** (zeg: 'rap') betekent 'snel' en rap (zeg: 'Rep') is een muziekstijl. Deze woorden staan in het boek als afzonderlijke trefwoorden:

rap¹ "rap" [...]

rap² "Rep" [...]

Hetzelfde geldt voor woorden met meerdere klemtonen:

voorkomen [...]

voorkomen [...]

Woordsoorten, grammatica

We vermelden woordsoorten in **blauwe** letters, afgekort (bv. **WW** = werkwoord). Als er meerdere zijn, staat er een vet **blauw** cijfer voor. Zoek je bv. de vertaling van *laag* ('niet hoog'), controleer dan of je bij de goede woordsoort zit (**BN**, bijvoeglijk naamwoord) en niet bij het **ZN** (zelfstandig naamwoord), want dan betekent *laag* 'uitgespreide hoeveelheid'.

Ook andere grammaticale informatie, meervouden, naamvallen, vervoegde vormen enz. drukken we **blauw**.

Betekenis

Een trefwoord kan meerdere betekenissen hebben. Een *bank* is bv. een meubelstuk, maar ook een financiële instelling. Als een trefwoord meerdere betekenissen heeft, nummeren we ze met vette zwarte cijfers.

Voorbeeldzinnen

In een voorbeeldzin zie je hoe het trefwoord kan voorkomen in combinatie met andere woorden en hoe je het dan vertaalt. Je kunt een werkwoord bijvoorbeeld combineren met een voorzetsel ('*afgaan op*'), of een zelfstandig naamwoord met een werkwoord ('*het anker lichten*').

Vóór een voorbeeldzin staat een bolletje: ●. Is de zin een vaste uitdrukking of gezegde, dan staat er een driehoekje voor ►.

In een voorbeeldzin vervangen we het trefwoord door een kringeltje (↷).

Extra informatie

Labels, zoals FIG. of MUZ.* geven aan dat een betekenis bv. figuurlijk is, of een muziekterm. Ook tussen geknikte haken vertellen we kort wat meer over een betekenis of een vertaling, bv. of de term alleen gebruikt wordt in de <wielersport>.

* Zie de lijst Afkortingen op p. 10

Kijk op de Voorbeeldpagina (p.11) hoe dit alles er in het boek uitziet.

Extra tips

- ★ Zoek je naar de verklaring / vertaling van een uitdrukking of vaste woordcombinatie, kijk dan bij het eerste zelfstandig naamwoord dat daarin voorkomt. 'Goede raad was duur' vind je bij *raad*, niet bij *goed* of *duur*. Staan er meerdere zelfstandige naamwoorden in de zin, kijk dan eerst bij het eerste: 'race tegen de klok' vind je bij het trefwoord *race*. Als je de gezochte vertaling niet bij het eerste zelfstandig naamwoord vindt, kijk dan bij het tweede, enzovoort.
- ★ Veel voorzetsels (*aan, bij, met, tegen, voor*) vind je bij de (werk)woorden waar ze vaak bij voorkomen: 'deelnemen aan' vind je bij *deelnemen*, niet bij *aan*. 'Dol zijn op' vind je bij *dol*, niet bij *op*.
- ★ Een aantal woorden kun je op meer plekken vinden: *gebroken* heeft als bijvoeglijk naamwoord een aparte betekenis, die weinig meer te maken heeft met het woord waarvan het is afgeleid: *breken*. Daarom hebben we *gebroken* en andere dergelijke gevallen als apart trefwoord opgenomen.

Bekijk ook de **Bijzondere tekens** en **Afkortingen** hieronder en de grammaticale informatie achter in het boek. Wil je meer weten, mail ons dan: info@prisma.nl.

Bijzondere tekens

Kijk op pagina 11 om te zien hoe we onderstaande tekens gebruiken.

- 1, 2** enz. Als een trefwoord meerdere woordsoorten heeft (bv. werkwoord en zelfstandig naamwoord) nummeren we deze met vette, blauwe cijfers.
- 1, 2** enz. Als een trefwoord meerdere betekenissen heeft, nummeren we deze met vette, zwarte cijfers.
- Na een bolletje volgt een voorbeeldzin.
  - ▶ Na een driehoekje volgt een spreekwoord of vaste uitdrukking.
- ZN** Grammaticale informatie, bijvoorbeeld over naamvallen en meervouden, geven we in **blauwe** tekst.
- (mv: ...)
+3
- ⟨...⟩ Tussen geknikte haken staat extra uitleg over de betekenis of de vertaling daarvan.
- "..." Tussen aanhalingstekens geven we aan hoe een woord (of een deel daarvan) klinkt.
- ~ Een tilde vervangt vaak het trefwoord in voorbeeldzinnen en uitdrukkingen.
- / Een schuine streep scheidt woorden die onderling verwisselbaar zijn.
- ≈ Een equivalentieteken geeft aan dat de vertaling een benadering of omschrijving is.
- Een pijl verwijst voor meer informatie naar het erop volgende trefwoord.

Afkortingen

AANW	aanwijzend	NATK.	natuurkunde
AARDK.	aardrijkskunde	N-D	Noord-Duitsland
ACHERV	achtervoegsel	NL	Nederlands
ADMIN.	administratie	O	onzijdig
AFK	afkorting	O&W	onderwijs
AGRAR.	agrarisch	o.t.t.	onvoltooid tegenwoordige tijd
ANAT.	anatomie	o.v.t.	onvoltooid verleden tijd
ARCH.	architectuur	OMSCHR.	omschrijvend
A-V	audiovisueel	ONB	onbepaald
BELG.	Belgisch-Nederlands	ONOV	onovergankelijk (zonder object)
BELG. OOK	Belgisch-Nederlands, ook NL	ONP	onpersoonlijk
BETR	betrekkelijk	ONR.	onregelmatig
BEZ	bezittelijk	ONV	onvervoegbaar
BIOL.	biologie	OOK FIG.	ook figuurlijk
BN	bijvoeglijk naamwoord	OOST.	Oostenrijk
BOUW	bouw	OUD.	ouderwets
BW	bijwoord	OV	overgankelijk (met object)
COMM.	communicatie	p.	persoon
COMP.	computer	PERS	persoonlijk
CUL.	culinair	PLANTK.	plantkunde
DANS	dans	PLAT	plat
DICHT.	dichterlijk	POL.	politiek
DIERK.	dierkunde	PSYCH.	psychologie
DRUKK.	drukkerij	RECR.	recreatie
ECON.	economie	REG.	regionaal
ELEK.	elektronica	REL.	religie
etw.	etwas	SAMENTR	samentrekking
EUF.	eufemistisch	SCHEEPV.	scheepvaart
EV	enkelvoud	SCHEIK.	scheikunde
FIG.	figuurlijk	SOC.	sociologie
FILOS.	filosofie	SPORT	sport
FIN.	financiën	ST.	sterk
FORM.	formeel	STERRENK.	sterrenkunde
GESCH.	geschiedenis	STRAATT.	straattaal
GMV	geen mv	TAALK.	taalkunde
HUMOR.	humoristisch	TECHN.	techniek
HWV	hulpwerkwoord	TELW	telwoord
ID.	(verbuiging) identiek	TON.	toneel
iem.	iemand	TRANSP.	transport
INDUS.	industrie	TUSSENW	tussenwerpsel
INFORM.	informeel	UITR	uitroepend
IRON.	ironisch	v	vrouwelijk
JEUGDT.	jeugdtaal	v.	van
jmd.	jemand	v.d.	van de
jmdm.	jemandem	v.e.	van een
jmdn.	jemanden	v.h.	van het
jmds.	jemandes	VISS.	visserij
JUR.	juridisch	VNW	voornaamwoord
KUNST	kunst	VOEGW	voegwoord
KWW	koppelwerkwoord	VOETB.	voetbal
LETT.	letterlijk	VOORV	voorvoegsel
LETTERK.	letterkunde	VR	vragend
LIDW	lidwoord	VULG.	vulgair
LIT.	literatuur	VZ	voorzetsel
LUCHTV.	luchtvaart	WISK.	wiskunde
M	mannelijk	WKD	wederkerend
MED.	medisch	WKG	wederkerig
MEDIA	media	WW	werkwoord
MIL.	militair	WWW	internet
MIN.	minachtend	Z-D	Zuid-Duitsland
MUZ.	muziek	ZN	zelfstandig naamwoord
MV	meervoud	ZW.	zwak
MYTH.	mythologie	ZWIT.	Zwitserland

Voorbeeldpagina

bar¹ "bar" **1** DE café **Bar** v **2** BN **1** vreselijk **arg** •
het al te ~ maken es zu bunt treiben • *het wordt mij*
te ~ mir geht der Hut hoch **2** guur, buig **rau** **3** BW
 furchtbar, schrecklich

bar² ("baar") DE NATK. eenheid van druk **Bar** O

barak DE Baracke v

barbaar DE Barbar M

barbaars BN barbarisch

Barbados HET Barbados O

barbecue DE **1** maaltijd **Barbecue** O, **Grillparty** v

2 toestel **Grill** M

barbecueën ONOV WW grillen

barbeel DE (Fluss)Barbe v

barbiepop DE Barbie v, Barbie-Puppe v

Barcelona HET Barcelona O

barcode DE Strichkode M

bard DE Barde M

baren OV WW **1** ter wereld brengen **zur Welt**

bringen, **gebären** **2** veroorzaken **erregen** • *opzien*

☞ *Aufsehen* erregen

bareswee DE **Geburtswehe** v, **Wehe** v

Barentszee DE Barentssee v

baret DE Baret O

Bargoens **1** HET **Rotwelsch** O, <moeilijk

verstaanbaar> **Kauderwelsch** O **2** BN in

Kauderwelsch

barst DE Riss M, <in glas> **Sprung** M • *ik snap er*
geen ~ van das kapiere ich absolut nicht

barsten ONOV WW **1** barsten krijgen **bersten**,

<aardewerk> **springen** **2** uit elkaar springen **(zer)**

platzen • *tot ~s toe vol* (bis) zum Bersten voll •

iemand laten ~ jmdn. sitzen lassen

barstensvol BN brechend voll, gedrängt voll,

gerammelt voll, proppenvoll

bas DE MUZ. stem, persoon, partij, instrument **Bass** M

basaal BN van de basis **basal**

basalt HET Basalt M

base DE SCHEIK. Base v

Basel HET Basel O

Basels BN Baseler

baseren OV WW ~ op basieren auf **3** gründen

auf **3** • *de aanbevelingen zijn gebaseerd op recent*
onderzoek die Empfehlungen gründen sich auf
 neueste Forschungen • *gebaseerd zijn op* beruhen
 auf **3**

bakzeil HET ☞ ~ halen klein beigeben

bate DE ☞ **baat**

Trefwoorden en varianten daarvan zijn
 vet gedrukt; voorzetsels die de
 betekenis van een trefwoord veranderen
 ook.

Uitspraak geven we aan tussen
 aanhalingstekens ("...").

Meerdere betekenissen binnen een
 trefwoord geven we aan met vette,
 zwarte cijfers.

Tildes (~) vervangen het trefwoord in
 voorbeeldzinnen, spreekwoorden en
 vaste uitdrukkingen.

Meerdere woordsoorten binnen een
 trefwoord geven we aan met vette,
 blauwe cijfers; woordsoorten geven we
 in blauwe letters, in kleinkapitaal.

Tussen geknikte haken geven we extra
 gebruiksinformatie.

Voorbeeldzinnen geven we
 schuingedrukt, na een zwart bolletje,
 met in romeinse letters de vertaling.

Labels geven extra informatie over stijl,
 herkomst of vakgebied; ze staan in
 zwarte letters, in kleinkapitaal.

Andere grammaticale informatie, bv.
 over naamvallen en geslachten, geven
 we in blauwe letters en cijfers.

Spreekwoorden en vaste uitdrukkingen
 geven we schuingedrukt, na een zwart
 driehoekje, met in romeinse letters de
 vertaling.

Een pijl verwijst naar een ander
 trefwoord.

0-9

1 aprilgrap DE Aprilscherz M

1 uurservice DE 1-Stundeservice M

3D 3-D • een film in 3D bekijken einen Film in 3-D schauen

3D-bril DE 3-D-Brille V

3D-film DE 3-D-Film M

3D-printen OV + ONOV WW 3-D-drucken

3D-printer DE 3-D-Drucker M

4G COMM. 4G

4wd DE fourwheeldrive 4WD M

5 eurobiljet HET Fünfeuroschein M

06-nummer HET Handynummer V

24 uurseconomie DE ECON. 24-Stunden-Ökonomie V

A

a DE **1** letter **A** O • van ~ tot z von A bis Z • de ~ van Anton A wie Anton • wie ~ zegt, moet ook b zeggen wer A sagt, muss auch B sagen • wan ~ tot z lezen von A bis Z lesen **2** muzieknoot a O

A AFK **1** ampère **A 2** autoweg **A**

AAA-batterij DE (V) kleine cilindervormige batterij

AAA-Batterie V

AA-batterij DE (V) standaard cilindervormige batterij

AA-Batterie V

aagje HET • nieuwsgierig ~ neugierige Liese V

aa DE Streicheln O, Liebkosung V

aaen OV WW streicheln • iemand over de bol ~

jmdm. über den Kopf streicheln

aak DE boot Schleppkahn M, Kahn M

aal DE Aal M • zo glad als een ~ aalglat

aalbes DE **1** vrucht Johannisbeere V **2** struik

Johannisbeerstrauch M

aalmoes DE Almosen O

aalmoezener DE Militärgeistliche(r) M

aalscholver DE Kormoran M

aabeeld HET **1** werkblok Amboss M • steeds op

hetzelfde ~ slaan immer dieselbe Leier spielen **2**

gehoorbeentje Amboss M

aabeien DE (MV) Hämorrhoiden V MV,

Hämorrhide V

aan 1 VZ **1** bij, op, in een plaats an +3 • ~ de kade am

Kai • ~ de muur an der Wand • ~ de piano: Lucas en

Arthur Jussen am Klavier: Lucas und Arthur Jussen

• ~ het raam am Fenster • ~ de Rijn am Rhein • ~ het

strand am Strand • ~ zee wonen am Meer wonen

2 naar een plaats toe an +4 • ~ land gaan an Land

gehen **3** met meewerkend voorwerp an +4 • iets ~

iem. geven jmdm. etw. geben • het is niet ~ mij om

dat te zeggen es ist nicht an mir, das zu sagen **4** als

gevolg van, door an +3 • ~ koorts sterven an Fieber

sterben • ik zie het ~ je gezicht ich sehe es an deinem

Gesicht **5** wat betreft an +3 • een gebrek ~ vitaminen

ein Mangel an Vitaminen **6** vlak naast of bij elkaar

an +3 • twee ~ twee zwei und zwei **7** bezig met • ~

het werk zijn arbeiten, an der Arbeit sein • ~ het

eten zijn beim Essen sein **2** BW **1** in werking an,

ingeschaltet • de verwarming is ~ die Heizung ist

an • het vuur is ~ das Feuer ist an **2** aan het lichaam

an • mijn jas is al ~ ich habe meine Jacke schon an

3 op zekere wijze ▶ er is niets ~ <het is makkelijk> es

ist ein Kinderspiel, <het is saai> es lohnt sich nicht

▶ INFORM., BELG. er is niets van ~ davon ist nichts

wahr

aanbakken ONOV WW anbrennen

aanbellen ONOV WW klingeln

aanbesteden OV WW ausschreiben

aanbesteding DE <handeling> Ausschreibung

V, <opdracht> Zuschlag M • een openbare ~ eine

öffentliche Ausschreibung V • bij ~ auf dem

Submissionwege

aanbetalen OV WW anzahlen

aanbetaling DE Anzahlung V • een ~ doen eine

Anzhanglung machen

aanbevelen **ov ww** **empfehlen** • *warm aanbevelen* wärmstens empfohlen • *zich ~ sich* empfehlen • *het is aan te bevelen ...* es empfehle ich sich, ... • *ik houd me aanbevelen* ich empfehle mich • *wij houden ons aanbevelen voor commentaar* wir freuen uns über Rückmeldungen • *iets aan iem. ~ jmdm.* etw. empfehlen

aanbevelenswaardig **BN** **empfehlenswert**
aanbeveling **DE** **Empfehlung** **v** • *op ~ van* auf Empfehlung von • *dit strekt tot ~* das wird empfohlen

aanbevelingsbrief **DE** **Empfehlungsschreiben** **o**

aanbidden **ov ww** **anbeten**, <dwepen>
anhimmeln

aanbidder **DE** **Anbeter** **M**, **Verehrer** **M** • *een stille ~* ein heimlicher Verehrer

aanbieden **ov ww** **anbieten** • *iemand een cadeau ~ jmdm.* ein Geschenk überreichen • *iets ter ondertekening ~* etw. zur Unterzeichnung vorlegen • *je excuses ~ voor ...* sich entschuldigen für ... +4 • *zich ~ sich (dar)~bieten* • *te koop aangeboden* zu verkaufen

aanbieder **DE** <van product> **Anbieter** **M**, <van internet> **Provider** **M**, **Anbieter** **M**

aanbieding **DE** **Angebot** **o**, **Sonderangebot** **o** • *een speciale ~* ein Sonderangebot • *in de ~ zijn* im Angebot sein

aanbinden **ov ww** **anbinden**, **befestigen** • *schaatsen ~* Schlittschuhe anschnallen

aanblijven **onov ww** **bleiben**, <van ambt> **im Amt** **bleiben** • *iemand laten ~ jmdm.* im Amt belassen

aanblik **DE** **1** het zien **Anblik** **M** • *bij de eerste ~* auf den ersten Blick **2** wat gezien wordt **Anblik** **M** • *het was geen prettige ~* es war kein angenehmer Anblick

aanbod **HET** **Angebot** **o**, <schrijftelijk> **Offerte** **v** • *een ~ aannemen* ein Angebot annehmen/akzeptieren • *een ~ afslaan* ein Angebot ablehnen • *een ~ doen* ein Angebot machen • *een ~ intrekken* ein Angebot zurückziehen/zurücknehmen

aanboren **ov ww** **1** **doordringen tot bohren** nach +3 • *olie ~* nach Öl bohren • **FIG.** *nieuwe talenten bij jezelf ~* neue Talente bei sich entdecken **2** **boord** **openen** **anbohren** • *een nieuw vat ~* ein neues Fass anbohren

aanbouwen **DE** **1** het (aan)bouwen **Bau** **M** • *in ~ zijn* sich im Bau befinden **2** **aangebouwd** deel **Anbau** **M**

aanbouwen **ov ww** **anbauen**

aanbraden **ov ww** **anbraten**

aanbranden **onov ww** **anbrannen** • *het eten is aangebrand* das Essen ist angebrannt

aanbreken **1 ov ww** **beginnen te gebruiken** **anbreken**, <noodgedwongen> **angreifen** • *het spaargeld ~* die Ersparnisse angreifen • *een nieuwe fles wijn ~* eine neue Flasche Wein anbreken **2 onov ww** **beginnen anbreken**, <plotseling> **hereinbreken** • *bij het ~ van de dag* bei Tagesanbruch

aanbrengen **ov ww** **1** **plaatsen** **monteren**, **anbrengen** • *versieringen ~* Verzierungen

anbrengen • *breng de lak in dunne lagen aan* tragen Sie den Lack in dünnen Schichten auf • **centrale verwarming ~** Zentralheizung installieren • **veranderingen ~** Änderungen vornehmen **2** **verklikken** **anzeigen** • *iemand bij de politie ~ jmdm.* bei der Polizei anzeigen **3** **werven (an)werben** • *iemand als lid ~ jmdm.* als Mitglied werden **4** **veroorzaken** **bringen** • *deze halsketting brengt geluk aan* diese Halskette bringt Glück

aandacht **DE** **Aufmerksamkeit** **v**, **Interesse** **o**

• *~ schenken aan iets* einer Sache Aufmerksamkeit widmen/schenken • *dat heeft mijn volle ~* das hat meine ganze Aufmerksamkeit/mein ganzes Interesse • *besteed er maar geen ~ aan* achte mal nicht darauf • *de ~ houden bij iets* sich auf etw. konzentrieren • *de ~ in beslag nemen* die Aufmerksamkeit beanspruchen • *de ~ richten op* die Aufmerksamkeit lenken auf +4 • *~ vragen voor* um Aufmerksamkeit bitten für • *de ~ trekken / opeisen* die Aufmerksamkeit auf sich ziehen • *de ~ vasthouden* die Aufmerksamkeit festhalten • *de ~ afleiden* die Aufmerksamkeit ablenken • *de ~ verslapt* die Aufmerksamkeit/das Interesse lässt nach • *de ~ op zich vestigen* die Aufmerksamkeit auf sich ziehen • *een en al ~ zijn* voller Aufmerksamkeit sein • *met gespannen ~* mit gespannter Aufmerksamkeit • *iets onder iemands ~ brengen* jmdm. auf etw. aufmerksam machen

aandachtig **1 BN** **aufmerksam** **2 BW** **aufmerksam**, <ironisch> **andächtig**

aandachtspunt **HET** **Schwerpunkt** **M** • *een ~ van iets maken* etw. zum Schwerpunkt machen

aandeel **HET** **1** **deel, bijdrage** **Anteil** **M** (**in an+3**), **Beitrag** **M** (**in zu**) • *~ in de winst* Gewinnbeteiligung **v** • *een ~ hebben in iets* an einer Sache teilnehmen/mitwirken **2 ECON.** **Aktie** **v** • *aandelen in een bedrijf hebben* Aktionär eines Unternehmens sein • *~ aan toonder* Inhaberaktie **v** • *~ op naam* Namensaktie **v** • *beursgenoteerd ~* börsennotierte Aktie • *preferent ~* Vorzugsaktie **v** **aandehouder** **DE** **Aktionär** **M**, **Aktieninhaber** **M**

aandenken **HET** **souvenir** **Andenken** **o** • *een ~ aan ...* ein Andenken an +4

aandienen **1 ov ww** **de komst melden van aankündigen** **2 wkd ww** **op komst zijn** <persoon> **sich vorstellen**, <persoon> **sich melden**, <gebeurtenis> **sich aankündigen** • *er dienen zich nieuwe mogelijkheden aan* es eröffnen sich neue Möglichkeiten

aandikken **ov ww** **1** **dikker maken** **dicker machen**, <i.v.m. koken> **andicken** **2** **overdrijven** **übertreiben** • *iets ~* etw. aufbauschen

aandoen **ov ww** **1** **aanrekenen** **anziehen** • *zijn schoenen ~* sich Schuhe anziehen **2** **aansteken** **anmachen**, **anschalten**, **einschalten** • *het licht ~* das Licht anmachen • *de televisie ~* den Fernseher einschalten **3** **een indruk geven** **anmuten**, **INFORM.** **rüberkommen** • *dat doet modern aan* das mutet modern an • *dat doet me vreemd aan* das kommt komisch auf mich rüber **4** **bezoeken** <met trein/bus

e.d.> **anfahren**, <met vliegtuig> **anfliegen**, <met schip> **anlaufen** • *een stad* ~ eine Stadt besuchen
5 berokkenen **zufügen**, **antun** • *iemand verdriet* ~ jmdm. Kummer bereiten • *iemand een proces* ~ jmdm. den Prozess machen • *zichzelf geweld* ~ sich Gewalt antun • *hij heeft het zichzelf aangedaan* das hat er sich selbst zuzuschreiben

aandoening **DE** kwaal **Erkrankung** **V**, **Krankheit** **V**, **Leiden** **O** • *een ~ aan de nieren* ein Nierenleiden
aandoenlijk **BN** rührend, ergreifend • *een ~ verhaal* eine rührende Geschichte

aandraaien **OV WW** anziehen

aandragen **OV WW** **1** dragen **herantragen**, **herbetragen** **2** opperen **anbringen** • *komen ~ met iets* mit etw. kommen • *nieuwe ideeën* ~ neue Ideen einbringen

aandrang **DE** **1** aandrift **Nachdruck** **M** **2** aansporing **Drängen** **O** • *met ~ nachdrücklich* • *op ~ van mijn broer* auf Drängen meines Bruders • ~ uit oefenen op **Druck** ausüben auf +4 **3** toevoeld **Andrang** **M**

aandrijven **1 OV WW** **1** TECHN. (an)treiben • *door een motor aangedreven* motorgetrieben **2** aansporen **ansporen** (**tot zu**), **antreiben** (**tot zu**), **anstacheln** (**tot zu**) **2 ONOV WW** drijvend aankomen **anschwemmen** • *er kwam een stuk hout* ~ ein Stück Holz schwemmte an

aandrijving **DE** **Antrieb** **M**

aandringen **ONOV WW** dringen, drängen • *na lang ~ nach langem Drängen* • *op ~ van* auf Drängen von, auf Drängen +2 • ~ *op iets* auf etw. drängen +4

aandrukken **OV WW** (an)drücken, (fest)drücken • *zich tegen de muur* ~ sich an die Wand drücken • *tegen zich* ~ an sich drücken

aanduiden **OV WW** **1** aanwijzen **bezeichnen** • *iets met een pijl* ~ etw. mit einem Pfeil kennzeichnen • *iets nader* ~ etw. näher bezeichnen • *iets kort* ~ etw. kurz erwähnen **2** betekenen **bedeuten**, **bezeichnen** **3** BELG. selecteren **selektieren**, **auswählen**

aanduiding **DE** **1** aanwijzing **Andeutung** **V**, **Kennzeichen** **O** • *een nadere* ~ geven **näher beschreiben** **2** beschrijving **Angabe** **V**, **Bezeichnung** **V**

aandurven **OV WW** sich (ge)trauen, wagen, <in staat achten> **sich (zu)trauen** +3 • *alles ~ sich* alles **trauen** • *iets ~ sich* etw. **trauen** • *het niet ~ nicht* den Mut dazu haben, es nicht wagen • *durfje het aan?* traust du dir das zu? • *iemand* ~ es mit jmdm. aufnehmen

aanduven **OV WW** **1** aandrukken **andrücken** **2** vooruit duwen **anschieben**

aaneen **BW** **1** aan elkaar vast **aneinander**, **zusammen** • *dicht ~ staan* dichtgedrängt **stehen** **2** ononderbroken **nacheinander**, **hintereinander** • *twee dagen* ~ zwei Tage **hintereinander** • *jaren* ~ jahrelang

aaneengesloten **BN** **1** tegen elkaar geplaatst **zusammengefügt**, **aneinandergereiht** **2** ononderbroken <in tijd> **hintereinander**

aaneenschakeling **DE** **Aneinanderreihung**

V, **Verkettung** **V**, **Reihe** **V**, **Kette** **V** • ~ *van ongelukken* Verkettung unglücklicher Umstände
aanfluiting **DE** **Hohn** **M**, **Verhöhnung** **V** • *dat was echt een ~* das war der reinste Hohn

aangaan **1 OV WW** **1** betreffen **angehen**, **anbelangen**, **betreffen** • *wat mij aangaat* was mich betrifft • *het gaat mij niet aan* das betrifft mich nicht • **INFORM.** *wat gaat jou dat aan?* was geht dich das an? **2** beginnen **ingehen** • *een huwelijk* ~ eine Ehe **ingehen** • *een verbintenis* ~ eine Verbindung **ingehen** • *een lening* ~ ein Darlehen **aufnehmen** • *de strijd weer* ~ den Kampf wieder aufnehmen • *een wetenschap* ~ eine **Wette** **ingehen** **2 ONOV WW** **1** heengaan (**hin**)**gehen** • *achter iem.* ~ hinter jmdm. **hergehen** • *achter iets* ~ hinter etw. **her** sein **2** beginnen te branden, functioneren **ingehen** • *het licht gaat aan* das Licht geht an **3** behoren **sich gehören**, **ingehen** • *het gaat niet aan* es geht nicht an • *dat gaat niet aan* das geht nicht an • *het gaat niet aan hem* te beschuldigen man kann ihn nicht einfach beschuldigen

aangaande **VZ** in **Bezug** auf +4 • ~ *dat onderwerp* was dieses Thema betrifft

aangapen **OV WW** angaffen, **anglotzen**
aangeboren **BN** **angeboren** • *een ~ afwijking* ein angeborener Defekt • ~ *talenten* angeborene Talente

aangebrand **BN** **1** aangebakken **angebrannt** **2** boos **beleidigt**, **ingeschnapt**, **pikiert** • *gauw ~ zijn* schnell **beleidigt/ingeschnapt** sein **3** BELG. <van grappen e.d.> **dubbelzinnig** **anzüglich**, **schlüpfrig**, **obszön**

aangedaan **BN** **gerührt**, **bewegt**
aangelegd **BN** • *kunstzinnig* ~ zijn künstlerisch **veranlagt/begabt** sein • *ik ben niet romantisch* ~ ich bin nicht romantisch

aangelegenheid **DE** **Angelegenheit** **V**, **Sache** **V**
aangenaam **BN** **plezierig** **angenehm**, <van warmte, rust> **wohltuend**, <van bericht> **erfreulich** • ~ *kennis te maken!* es freut mich, Sie kennenzulernen • **INFORM.** ~! sehr erfreut!, **angenehm!**

aangeschoten **BN** **1** licht dronken **angeheiterd** • ~ *zijn* einen Schwips haben **2** **verwond** **verwundet**

aangeslagen **BN** **1** ontmoedigd **verstört**, **betroffen** **2** met aanslag bedekt **beschlagen**
aangetekend **1 BN** **ingeschrieben** • ~ *een brief* **Einschreiben** **O** **2 BW** • *iets ~ versturen* etw. als **Einschreiben** schicken

aangetrouwd **BN** **angeheiratet** • ~ *een kinderen* **Stiefkinder** **MV** • *haar ~ familie* ihre **angeheiratete** Familie, ihre **Schwiegerfamilie** • ~ *oom* **angeheirateter** Onkel

aangeven **OV WW** **1** aanreiken (her)reichen, **geben** • *geef mij de schroevendraaier* **eens** **aan** reiche mir bitte den **Schraubenzieher** **2** aanduiden **angeben**, <niet precies> **andeuken**, <schetsen> **umreißen**, <op een meter> **anzeigen** • *de richting* ~ die **Richtung** **anzeigen**, <auto> den **Blinker** **zetzen** • *als redan* ~ als **Grund** **angeben** • *de thermometer* **geeft** **10 graden** **aan** das **Thermometer** zeigt **10 Grad** • *ze heeft al eerder aangegeven* **dat ze niet herkiesbaar** is sie hat

Grammatica

Waar doe je het voor?

Grammatica is een verzameling taalregels. Die regels vertellen je niet hoe je een taal *moet* gebruiken. Ze vertellen je *hoe een taal in elkaar zit*. Meestal houden mensen zich ook aan die regels en dat maakt het gemakkelijker elkaar te begrijpen.

Je kunt zeggen

Hun heb er uit der eigen niks an gedaan!

en dan begrijpen de meeste mensen wel wat je bedoelt, ook al is het niet volgens alle regels. Maar als je zegt

Gisteren zal ik waarschuwen hun te meer doen wat.

dan kloppen er zoveel regels niet dat waarschijnlijk niemand begrijpt wat je bedoelt.

Dus als je weet hoe een taal in elkaar zit, kun je ook duidelijker vertellen wat je bedoelt en beter begrijpen wat een ander jou vertelt.

Twee soorten regels

Je hebt twee manieren om te vertellen hoe een taal in elkaar zit. Daardoor zijn er ook twee soorten regels. Gelukkig zijn die regels niet moeilijk, want ze vertellen eigenlijk alleen maar hoe de meeste mensen de taal gebruiken. Kortom, ze zitten in het alledaagse taalgebruik.

1 zinsontleden

Je kijkt naar een zin en snijdt hem in stukjes om te zien hoe hij in elkaar zit. Welke rol speelt elk stukje in die zin? Elk verschillend stukje geef je een andere naam. Zinsontleden wordt ook wel 'redkundig ontleden' genoemd.

2 woordbenoemen

Je begint met de losse woorden van een zin. Bij elk woord bekijk je wat voor soort woord het is. Elke soort geef je een andere naam. Er zijn tien woordsoorten. Woordbenoemen wordt ook wel 'taalkundig ontleden' genoemd.

zinsontleden

onderwerp	gezegde	meewerkend voorwerp	lijdend voorwerp
<i>Ik</i>	<i>gaf</i>	<i>mijn vriendin</i>	<i>een schitterende bos bloemen</i>
<i>Mijn buurman</i>	<i>vertelde</i>		<i>een mooi verhaal</i>

woordbenoemen

1	zelfstandige naamwoorden	Mijn <i>computer</i> is kapotgegaan.
2	lidwoorden	Alle gegevens op <i>de</i> harde schijf zijn verdwenen.
3	bijvoeglijke naamwoorden	Wat een <i>afgrijpselijke</i> situatie!
4	telwoorden	En ik had juist <i>twee</i> documenten opgeslagen.
5	voornaamwoorden	Dus <i>je</i> begrijpt, <i>ik</i> baal verschrikkelijk.
6	werkwoorden	Voortaan <i>maak</i> ik overal een back-up van.
7	bijwoorden	Dat werkt <i>beter</i> .
8	voorzetsels	Maar doe dat dan niet op <i>de</i> harde schijf.
9	voegwoorden	Zo dom ben ik niet, <i>want</i> dan kan het weer misgaan.
10	tussenwerpsels	Ach, wat een ramp is zo'n computer eigenlijk.

Prisma basisgrammatica

In deze grammatica leer je op beide manieren naar de Duitse taal te kijken.

Je begint met de naamvallen, dan volgen de voornaamste woordsoorten en de werkwoordstijden. Tussendoor worden de zinsdelen behandeld.

1 De naamvallen (die Fälle)

Het Duits gebruikt vier naamvallen. Vroeger speelden die naamvallen ook in het Nederlands een belangrijke rol. Je vindt dat nog terug in uitdrukkingen als 'de heer des huizes' of in teksten op oude gebouwen. Bijvoorbeeld: 'Gebouwd in het jaar onzes Heren 1645'. In het Nederlands van nu vind je vrijwel niets meer van die naamvallen terug, maar in het Duits zijn ze nog steeds heel belangrijk. Zelfstandige naamwoorden, voornaamwoorden, lidwoorden staan steeds in een bepaalde naamval. De naamval bepaalt welke vorm deze woorden krijgen. Vaak verandert zo'n woord omdat er sprake is van een andere naamval. Het is dus heel belangrijk om te weten in welke naamval een woord of een zinsdeel in het Duits staat.

Naamvallen

Eerste naamval

In de eerste naamval staan:

A. het onderwerp.

Het onderwerp is dat deel van de zin, dat zelf iets doet/is/heeft of waarmee iets gedaan wordt. Als je het onderwerp verandert, dan verandert de persoonsvorm van het werkwoord ook. Daaraan kun je het onderwerp herkennen. Maak van 'ik' in de zin 'Ik eet het brood.' maar 'wij'. Dan moet 'eet' veranderen in 'eten'.

Voorbeelden:

Zij pakt het boek. – *Sie nimmt das Buch.*

De hond wordt geslagen. – *Der Hund wird geschlagen.*

De man is oud. – *Der Mann ist alt.*

B. het naamwoordelijke deel van het gezegde.

Het naamwoordelijk gezegde zegt steeds iets over het onderwerp.

Voorbeelden:

Het meisje is mooi. – *Das Mädchen ist schön.*

Hij is een goede dokter. – *Er ist ein guter Arzt.*

Tweede naamval

In de tweede naamval staan bepalingen van bezit. Een bepaling van bezit geeft aan, dat iets (of iemand) van iemand is of bij iemand hoort. Voorbeeld:

Het geld van de man is weg. – *Das Geld des Mannes ist weg.*

Derde naamval

In de derde naamval staan:

A. het meewerkend voorwerp

Het meewerkend voorwerp is dat zinsdeel waar je 'aan' voor kunt zetten. Of waar je 'aan' kunt weglaten zonder dat de betekenis van de zin verandert. Voorbeelden:

Ik schrijf de man morgen een brief. – *Ich schreibe dem Mann morgen einen Brief.*

Hij heeft het aan ons verteld. – *Er hat es uns erzählt.*

Let op: In het Duits krijg je nooit *an* voor het meewerkend voorwerp.

B. het zinsdeel dat volgt op een voorzetsel met de derde naamval.

Voorzetsels zijn woorden als 'aan', 'met', 'naar'. Voorzetsels worden steeds met een bepaalde naamval verbonden. Voorbeeld:

Na het eten slaapt hij altijd. – *Nach dem Essen schläft er immer.*

C. Let op: na sommige voorzetsels kan de derde of de vierde naamval komen.

Meer hierover in hoofdstuk 5c. Voorbeeld: Woont hij niet in de stad? – *Wohnt er nicht in der Stadt?*

Vierde naamval

In de vierde naamval staan:

A. het lijdend voorwerp

Het lijdend voorwerp vind je door te vragen: Wat doet, schrijft, kent het onderwerp?

Voorbeelden:

Hij doet alles. – *Er tut alles.*

Zij schrijft een brief. – *Sie schreibt einen Brief.*